Esiopetuksen hankkiminen yksityiseltä varhaiskasvatustoimijalta

SIVLTK 11.11.2026 § 159
770/12.07.04.00/2026

Kasvatusjohtaja

Esiopetuksesta säädetään perusopetuslaissa 628/1998. Kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville 26 §:n 1 momentissa tarkoitetuille oppivelvollisuusikäisille perusopetusta sekä oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna esiopetusta. Lisäksi kunta on velvollinen järjestämään esiopetusta oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun varhennetun oppivelvollisuuden piirissä oleville lapsille ja niille lapsille, jotka tämän lain 27 §:n nojalla aloittavat perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin sekä perusopetusta lapsille, joiden perusopetus on päätetty aloittaa tämän lain 27 §:n nojalla vuotta säädettyä aikaisemmin. Kunnan velvollisuus järjestää perusopetusta lakkaa oppilaan päättäessä perusopetuksen suorittamisen siten kuin 26 §:n 1 momentissa säädetään.

Kunta voi järjestää tässä laissa tarkoitetut palvelut itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa taikka hankkia ne 7 tai 8 §:ssä tarkoitetulta perusopetuksen järjestäjältä. Kunta voi hankkia esiopetuspalvelut myös muulta julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta. Kunta vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään tämän lain mukaisesti. Lapsen mahdollisuudesta osallistua perusopetuslain mukaiseen esiopetukseen on huolehdittava.

Päiväkodissa järjestettävään esiopetukseen sovelletaan, mitä varhaiskasvatuslaissa 540/2018 säädetään päiväkodin ryhmäkoosta ja henkilöstömitoituksesta. Lisäksi päiväkodissa järjestettävän esiopetuksen valvontaan ja henkilökunnan ilmoitusvelvollisuuteen sovelletaan varhaiskasvatuslakia. Esiopetukselle täytyy olla asianmukaiset tilat sekä henkilöstö jokaisessa toimipaikassa, jossa esiopetusta järjestetään. Esiopetusta järjestettäessä tulee lisäksi ottaa huomioon, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää varhaiskasvatuspalveluita.

Osana Kasvun polku -työtä järjestettiin kuntalaisille kysely yksityiseen esiopetukseen liittyen ajalla 9.9.-25.9.2026. Kyselystä tiedotettiin yksityisten toimijoiden omissa viestintäkanavissa sekä kunnan kotisivuilla ja sosiaalisessa mediassa. Kyselyyn jätettiin 80 vastausta.

Vastausten perusteella suhtauminen yksityiseen esiopetukseen oli jakautunutta, mutta kuitenkin positiivisia näkemyksiä esitettiin enemmän kuin negatiivisia. Melko tai erittäin todennäköisesti yksityistä esiopetusta hyödyntäisi 46 vastaajaa, kun taas hieman epätodennäköisesti tai ei lainkaan todennäköisesti 29 vastaajaa.

Riittävästi kelpoisuusehdot täyttäviä esiopetuksen opettajia sai eniten merkintöjä hyväksyttäväksi ehdoksi järjestämisluvan saamiseksi. Toiseksi

eniten merkintöjä sai se, että tilat mahdollistavat esiopetuksen tervellisen ja turvallisen toiminnan. Sanallisissa vastauksissa nostettiin esiin se, että myös muun varhaiskasvatuslain henkilöstön tulisi olla kelpoista opettajien lisäksi. Myös mahdolliset painotukset nähtiin puoltavana asiana luvan myöntämiseksi. Kuudessa vastauksessa esitettiin näkemyksiä siitä, miksei esiopetusta tulisi hankkia yksityiseltä toimijalta.

Kysyttäessä sopivaa vähimmäiskokoa esiopetusoikeuden saamiseksi vähintään viittä esiopetusoppilasta kannatti 37 vastaajaa, vähintään seitsemää esiopetusoppilasta 22 vastaajaa ja vähintää 10 esiopetusoppilasta 17 vastaajaa.

Yksityisen esiopetuksen järjestämistä puoltavissa vastauksissa keskeisimmäksi teemaksi nousee lapsen edun ja arjen turvallisuuden säilyttäminen. Vanhemmat kokevat kuormittavana ajatuksena sen, että lapsi joutuisi vaihtamaan päiväkotia vain yhden esiopetusvuoden ajaksi ennen peruskoulun alkua. Tuttu kaveripiiri, turvalliset aikuiset ja entuudestaan tutut tilat vähentävät lapsen kokemaa muutosstressiä ja sopeutumispainetta. Lisäksi perheiden arjen logistiikan helpottuminen nousee vahvasti esiin: useamman lapsen perheissä kaikkien lasten vieminen samaan toimipisteeseen säästää huomattavasti aikaa ja vähentää päivittäistä kuljettamista. Myös tilojen kunto ja sisäilma-asiat vaikuttavat valintoihin, sillä yksityisen päiväkodin uusia ja terveiksi koettuja tiloja pidetään houkuttelevana vaihtoehtona kunnallisille kiinteistöille, joissa on koettu olevan sisäilmahaasteita. Pienempien ryhmäkokojen katsotaan myös tukevan paremmin lapsen yksilöllistä kohtaamista.

Kunnallista esiopetusta puoltavissa ja yksityiseen esiopetukseen varauksellisesti suhtautuvissa vastauksissa korostuvat luottamus kunnan palvelujen laatuun sekä huoli yksityisen sektorin resursseista. Kunnallisen esiopetuksen katsotaan tarjoavan monipuolista, tasa-arvoista ja riittävästi resursoitua toimintaa, jossa pätevän henkilöstön saatavuus on varmemmalla pohjalla. Epäilyksiä yksityisiä toimijoita kohtaan herättivät vastaajissa erityisesti henkilöstön vaihtuvuus, sijaispula sekä toiminnan haavoittuvuus, mikäli esiopetus nojaa vain yhteen opettajaan. Sanallisissa vastauksissa tuodaan myös esiin vertaisryhmään ryhmäytymisen tärkeys: kunnalliseen esiopetukseen siirtymisen nähtiin edistävän tulevien koululaisten tutustumista ja kaverisuhteiden muodostumista jo ennen ensimmäistä luokkaa. Lisäksi osa huoltajista kyseenalaistaa esiopetuksen hajauttamisen tarkoituksenmukaisuuden pienenevien ikäluokkien kunnassa, jotta kunnallisten yksiköiden ryhmäkoot ja toimintaedellytykset säilyvät elinvoimaisina.

Kyselyn perusteella yksityiseen esiopetukseen hakeutuisi lapsia, mikä tulisi vaikuttamaan kunnallisen esiopetuksen tarpeeseen ja ryhmärakenteisiin. Muutos vaatisi henkilöstöresurssien sopeuttamista sekä tilojen käytön tarkastelua. Muutokset kohdistuisivat pääosin Tiilikankaan päiväkotiin.

Lisätietoja asiasta antaa kasvatusjohtaja Ville Manninen, puh 044 750 2298 tai ville.manninen@sotkamo.fi.

Sivistysjohtaja
Ehdotus

Sivistystoimen lautakunta päättää,

1. että yksityisten toimijoiden tulee hakea oikeutta järjestää yksityistä esiopetusta lukuvuosille 2027-2028 ja 2028-2029 4.12.2026 mennessä sivistystoimen lautakunnalta erikseen ilmoitettavalla tavalla.
2. että esiopetuksen järjestäjäksi voidaan hyväksyä toimija, jolla on osoittaa riittävästi kelpoisia esiopetuksen opettajia esiopetuksen järjestämiseksi sekä tilat, jotka mahdollistavat esiopetuksen turvallisen ja terveellisen toiminnan.
3. että toimintapaikka, jossa ilmoittautuneita esioppilaita on vähintään seitsemän (7), voi järjestää esiopetusta.
4. että mikäli toimintapaikkaan ei hakeudu riittävästi esioppilaita eikä esiopetusryhmää sen johdosta perusteta, osoitetaan lapsen esiopetuksen toimintapaikka esiopetukseen ilmoittautumisessa ilmoitettujen toiveiden mukaisessa järjestyksessä. Mikäli ilmoittautumisessa ei ole esitetty toissijaisia toimintapaikkatoiveita, lapsen esiopetuspaikka osoitetaan lapsen kotiosoitteen mukaisesti lähimpään esiopetuksen toimintapaikkaan. Kunnallisissa esiopetuksen toimintapaikoissa noudatetaan perusopetuksen oppilaaksiottoalueita.

Päätös

Tämän asian keskustelun aikana Ari Hakkarainen teki muutosesityksen: ei anneta esiopetuslupaa. Muutosesitystä ei kuitenkaan kannatettu.

Puheenjohtaja totesi sivistysjohtajan ehdotuksen tulleen sivistystoimen lautakunnan päätökseksi.

Merkittiin pöytäkirjaan, että kasvatusjohtaja Ville Manninen toimi asiantuntijana tämän asian käsittelyn aikana ja poistui kokouksesta ennen päätöksentekoa.

Otteet

Varhaiskasvatus